

OBRAZOVNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA BIH (1961. - 1991.)

Edin JAHIĆ

Uvod

U demografiji se izučavaju biološke, socio-ekonomske i intelektualne karakteristike stanovništva. Mnogi naučnici su ranije (neki i danas) zastupali mišljenje da se demografija kao nauka o stanovništvu treba baviti samo starosno-spolnom i bračnom strukturom stanovništva, dok izučavanje ostalih struktura ulazi u predmet drugih naučnih disciplina (sociologije, ekonomije, medicine, antropologije, genetike, antropometrije, etnologije, psihologije itd.). Demografija izučava strukture stanovništva sa sljedećim prvenstvenim ciljevima: deskripcija, utvrđivanje tendencije u promjenama, uzroci promjena i faktori koji utiču na promjene, proučavanje zakonomjernosti i stvaranje mogućnosti za prognoziranje promjena i budućih struktura, proučavanje veza i međuzavisnosti struktura i kretanja stanovništva itd.¹

Biološki, socio-ekonomski i psihološki faktori glavni su faktori koji djeluju na kom-

ponente kretanja stanovništva, a istovremeno uslovljavaju i demografsku strukturu. Spomenuti faktori ne djeluju pojedinačno, već su međusobno povezani. Kompleksnost njihovog djelovanja povećava se još time što postoji međuzavisnost između kretanja i struktura stanovništva.²

“Sama riječ struktura ili sastav stanovništva sugerira različita obilježja jedinica koje čine ukupno stanovništvo, sugerira da se pojedinci koji čine ukupno stanovništvo jedne zemlje ili užeg područja međusobno razlikuju po raznim obilježjima: prema spolu, dobi, bračnom stanju, djelatnosti i zanimanju, školskoj spremi i mnogobrojnim drugim ličnim odlikama. Prema tome, struktura stanovništva ili sastav stanovništva prema nekom obilježju označava razdiobu broja (frekvencije) pojedinaca prema vrijednostima ili modalitetima određenog obilježja.”³

U ovom radu bit će prikazana obrazovna struktura stanovništva Bosne i Hercegovine

² ID, Op. cit., str. 297.

³ Wertheimer-Baletić Alica: Demografija – Stanovništvo i ekonomski razvitak, Zagreb, 1982., str. 218.

¹ Breznik Dušan: Demografija – analiza, metodi i modeli, Drugo izdanje, Naučna knjiga, Beograd, 1980., str. 295.

u periodu od 1961. do 1991. godine, jer je obrazovna struktura obrađena samo u popisima koji su izvršeni u ovom periodu.

Obrazovna struktura

Sagledavanje promjena u obrazovnim karakteristikama stanovništva nije značajno samo sa aspekta promjena u obrazovnom i kulturnom nivou stanovništva, već te promjene istovremeno znače i promjene u ekonomskim, socijalnim i drugim karakteristikama stanovništva.⁴ Obrazovna struktura stanovništva odražava broj i učestalost pojedinih grupa stanovništva prema pismenosti i stepenu obrazovanja. Ona je jedno od važnijih obilježja stanovništva. S obzirom da obrazovanost određenog stanovništva zavisi od ukupnih društveno-ekonomskih procesa, možemo reći da je obrazovna struktura dobar pokazatelj dostignutog nivoa društveno-ekonomskog razvoja. Na obrazovnu strukturu stanovništva mogu uticati razni faktori u društvu i svaki od njih na određeni način djeluje pozitivno ili negativno na obrazovanje.

Analiza stanovništva prema pismenosti važan je pokazatelj društveno-ekonomskog razvoja. Pismenim se smatra ono lice koje zna pročitati i napisati sastav (tekst) u vezi sa svakidašnjim životom, bez obzira na kojem jeziku čita i piše. Sva ostala lica, uključujući i ona koja samo čitaju, smatraju se nepismenim.⁵

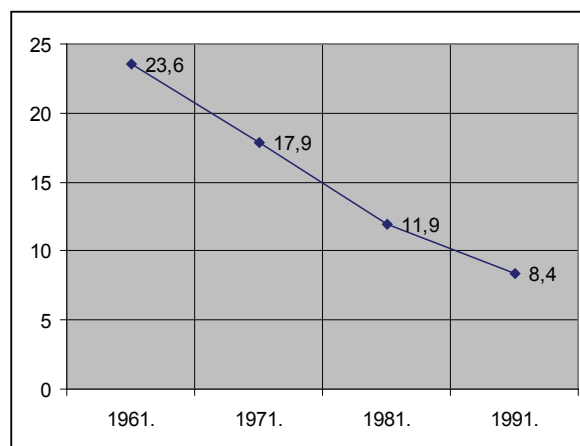
“Riječ *analfabet* ili *nepismen* označava obično lice koje ne zna ni čitati, ni da pisati. Grupa lica za koja se kaže da su pismena obuhvata lica koja znaju čitati i pisati. Riječ *polupismen* upotrebljava se najčešće za lica koje samo zna čitati, a ne i pisati.”⁶

4 Došić D.: Obrazovne karakteristike stanovništva, Razvitak stanovništva Jugoslavije u posleratnom periodu, Centar za demografska istraživanja, Institut društvenih nauka, Beograd, 1974., str. 134.

5 Statistički godišnjak BiH, Godina IX, RSZ, Sarajevo, 1975., str. 480.

6 Višejezički demografski rečnik, Centar za demografska istraživanja, Institut društvenih nauka, Beograd, 1971., str. 36-37.

Grafikon br. 1: Udio nepismenog stanovništva BiH starog 10 i više godina u ukupnom stanovništvu u procentima (popis 1961., 1971., 1981. i 1991.)

Broj nepismenog stanovništva u Bosni i Hercegovini u periodu od 1961. do 1991. godine postepeno se smanjivao (vidjeti tabelu br. 1 i br. 2). Prema podacima popisa iz 1961. godine, vidimo da je u Bosni i Hercegovini bilo 772.679 nepismenih stanovnika, tj. 23,6% od ukupnog stanovništva, 18% su bile žene, a 5,6% muškarci. Starosna struktura pokazuje da je najveći broj nepismenih bio u dobi od 35 do 64 godine (51,3%). Spolna struktura nepismenih pokazuje da su najvećim procentom bile zastupljene žene u dobi od 35 do 64 godine (37,9%). Veliki procent žena u ukupnom nepismenom stanovništvu posljedica je pojave da se u ranijim periodima manje pažnje pridavalo školovanju i obrazovanju ženske djece.

Popis 1971. godine pokazuje da se broj nepismenih na nivou Bosne i Hercegovine smanjio na 671.925 ili 17,9% od ukupnog stanovništva. Ovim popisom žene su najviše zastupljene u nepismenom stanovništvu sa 14%, dok su muškarci zastupljeni sa svega 3,92% nepismenih. Starosna struktura nepismenih pokazuje da su najviše bili zastupljeni oni u dobi od 35 do 64 godine (60,3%), a najmanje oni u dobi od 10 do 19 godina (5,3%).

Broj nepismenih 1981. godine u Bosni i Hercegovini u odnosu na 1971. godinu smanjio se na 491.044, što iznosi 11,9% od ukupnog stanovništva. Najveći procent nepismenih

predstavljale su žene (9,6%), dok su muškarci činili svega 2,3% nepismenih. Najveći procent nepismenih bilo je u dobi između 35 i 64 godine (59,7%) i iznad 65 godina starosti (32,1%). Najmanji procent nepismenih činili su mladi u dobi od 10 do 19 godina (1,6%).

Popis 1991. godine pokazuje veliko smanjenje broja nepismenih u odnosu na 1981. godinu. Procent nepismenih bio je 8,4% od ukupnog stanovništva, od čega su 7% bile žene, a 1,4% muškarci. Najveći procent nepismenih bila su lica u dobi od 35 do 64 (53,3%) i 65 i više godina (41,7%), dok su najmanji procent činili mladi u dobi od 10 do 19 godina (1,6%). Najveći procenat nepismenih činile su žene u dobi od 35 do 64 godine (45,9%), što pokazuje da su žene, a posebno one u zrelijim godinama, činile najveći dio nepismenog stanovništva države.

Možemo konstatirati da se broj nepismenog stanovništva Bosne i Hercegovine tokom posmatranog perioda značajno smanjio, sa 23,6% na 8,4% (vidjeti grafikon br. 1).

Tokom cijelog perioda žene su činile najveći dio nepismenog stanovništva, što predstavlja posljedicu iz ranijih vremena, kad su se manje školovala ženska djeca, ali je i taj procent znatno smanjen do 1991. godine (vidjeti tabelu br. 3).

Starosna struktura nepismenog stanovništva pokazuje da je ovo stanovništvo bilo zastupljeno u starijim dobnim grupama, dok se taj procent kod mladog stanovništva rapidno smanjivao tokom cijelog perioda 1961.-1991. godine. Možemo konstatirati da se broj nepismenih stanovnika u periodu od 1961. do 1991. godine konstantno smanjivao, što je posljedica sveukupnog društveno-ekonomskog razvoja Bosne i Hercegovine u tom periodu.

Analiza stanovništva starog 15 i više godina prema školskoj spremi obuhvata sva lica osim predškolske djece i učenika osnovnih škola. Ova analiza prikazuje raspored prema najvišoj završenoj školi.⁷

Nije bitno je li školska sprema stečena završavanjem redovne škole ili škole koja zamjenjuje redovne škole, polaganjem privatnih ispita u nekoj redovnoj školi ili pohađanjem

kursa za skraćeno završavanje neke škole kojom se postojećim propisima stekla određena školska sprema.⁸

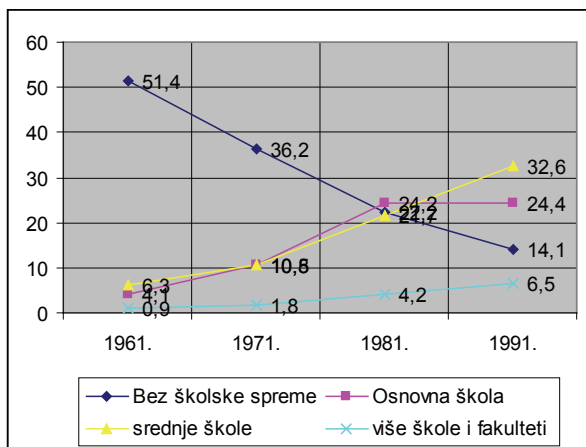
Analiziranjem statističkih pokazatelja kretanja školovanosti stanovništva Bosne i Hercegovine u periodu 1961.-1991. godine uočavaju se velike pozitivne promjene. Popis 1961. godine pokazuje da je, od ukupnog stanovništva starijeg od 10 godina, 51,4% bez školske spreme, 37,4% bez potpune osnovne škole, osnovnu školu ima 4,1% stanovnika, svega 0,4% ima višu, a 0,5% visoku školu i fakultet. Popisom iz 1971. godine vidimo da se povećao procent stanovnika sa osnovnom (10,5%), srednjom, višom (0,8%) i visokom školom i fakultetom (1%), dok se smanjio procent stanovnika bez školske spreme (36,2%) (vidjeti tabelu br. 4).

Prema popisu stanovništva iz 1981. godine, u Bosni i Hercegovini bilo je bez školske spreme 664.557 ili 22,2%, sa osnovnom školom 722.914 ili 24,2%, sa srednjim obrazovanjem 649.410 ili 21,7%, sa sa višim obrazovanjem 60.000 ili 2% i visokim obrazovanjem 67.159 ili 2,2% od ukupnog stanovništva starijeg od 15 godina. Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, Bosna i Hercegovina imala je 4.377.033 stanovnika, od kojih je 3.349.642 bilo starije od 15 godina. Od toga je 471.182 ili 14,1% bilo bez školske spreme, 658.356 ili 19,6% bez potpune osnovne škole, 818.361 ili 24,4% sa završenom osnovnom školom, 1.092.372 ili 32,6% sa srednjom školom, 92.501 ili 2,8% sa višom školom i 122.967 ili 3,7% sa visokom školom. Posmatrajući spolnu strukturu, vidi se da je žensko stanovništvo bilo manje zastupljeno u obrazovanju u odnosu na muško, a posebno kad je riječ o srednjem, višem i visokom obrazovanju. Također, procent žena je znatno veći u kategoriji bez školske spreme, 11,1% žene, a svega 2,9% muškarci (vidjeti tabelu br. 5).

⁷ Statistički godišnjak BiH, Godina IX, RSZ, Sarajevo, 1975.

⁸ Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 1981., Rezultati za stanovništvo, domaćinstva i stanove po naseljima, RSZ, Sarajevo, 1982., str. 2.

Grafikon br. 2: Promjene u obrazovnoj strukturi stanovništva Bosne i Hercegovine po popisima 1961., 1971., 1981. i 1991. godine

Generalno gledano, u cijelom posmatranom periodu od 1961. do 1991. godine obrazovna struktura stanovništva Bosne i Hercegovine značajno se popravila (vidjeti grafikon br. 2). Posebno je bitno istaći da se povećao procent žena u obrazovnoj strukturi, a

posebno kad je riječ o srednjim, višim i visokim školama. Opći razvoj društva u ovom periodu doprinio je da se razvije i svijest stanovništva o značaju obrazovanja, a posebno kod žena, koje su bile zapostavljane u ranijim vremenima. To opravdava zakonomjernost da je, što je određeno područje društveno i privredno razvijenije, u njemu manji broj stanovništva bez školske spreme i nepismenog, dok je veći procent onih sa višim stepenom obrazovanja.

U periodu od 30 godina u Bosni i Hercegovini dogodile su se značajne promjene u povećanju općeobrazovnog nivoa stanovništva i poboljšanju kvalifikacione strukture. Ovo je rezultat intenziviranog razvoja školstva svih stupnjeva. Ozakonjenje obaveze završetka osmogodišnje škole u ranijem periodu podstaklo je razvoj osnovnog školstva, a sve naglašenije potrebe privrede i vanprivrednih djelatnosti u stručnom kadru inicirale su razvoj različitih profila obrazovanja, srednjeg, višeg i visokog stupnja.

Tabela br. 1: Nepismeno stanovništvo BiH staro 10 i više godina po sljedećim starosnim grupama prema popisima stanovništva iz 1961., 1971., 1981. i 1991. godine

Godina	Ukupno stanovništvo	Stanovništvo staro 10 i više godina		Starost nepismenih			
		Ukupno	nepismeno	10-19	20-34	35-64	65 i više
1961.	3.277.948	2.375.803	772.679	72.919	222.027	396.129	81.604
1971.	3.746.111	2.897.941	671.925	35.467	97.770	404.900	133.788
1981.	4.134.256	3.383.159	491.044	7.859	32.244	293.397	157.544
1991.	4.377.033	3.697.232	367.733	5.722	12.538	196.135	153.338

Izvor: Popis stanovništva 1961., Školska sprema i pismenost, Rezultati za naselja, Knjiga XIII., SZS, Beograd, 1965., Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gazdinstava 1991., Stanovništvo, Uporedni podaci 1971., 1981. i 1991., Statistički bilten, br. 265., FSZ, Sarajevo, 1998.

Tabela br. 2: Nepismeno stanovništvo BiH staro 10 i više godina po starosnim grupama u procentima (popis 1961., 1971., 1981. i 1991.)

Godina	Nepismenih u %		Starost nepismenih			
	od ukup. stanovn.	od stanovništva starijeg od 10	10—19.	20-34	35-64	65 i više
1961.	23,6	32,5	9,4	28,7	51,3	10,6
1971.	17,9	23,2	5,3	14,6	60,3	19,9
1981.	11,9	14,5	1,6	6,6	59,7	32,1
1991.	8,4	9,9	1,6	3,4	53,3	41,7

Izvor: Samostalna izračunavanja na bazi popisnih podataka

Tabela br. 3: Nepismeno stanovništvo BiH staro 10 i više godina po starosnim grupama i spolu prema popisima stanovništva 1961., 1971., 1981. i 1991. godine

Godina		Nepismeno st. staro 10 god. i više god.	Starosna struktura nepismen.				Starosna struktura nepism. u (%)			
			10-19	20-34	35-64	65 i više	10-19	20-34	35-64	65 i više
1961.	Svega	772.679	72.919	222.027	396.129	81.604	9,4	28,7	51,3	10,6
	Muško	182.283	16.528	34.607	103.615	27.633	2,1	4,5	13,4	3,6
	Žensko	590.296	56.391	187.420	292.514	53.971	7,3	24,2	37,9	7,0
1971.	Svega	671.925	35.467	97.770	404.900	133.788	5,3	14,6	60,3	19,9
	Muško	147.084	9.914	11.896	80.801	44.473	1,5	1,8	12,1	6,6
	Žensko	524.841	25.553	85.874	324.099	89.315	3,8	12,8	48,2	13,3
1981.	Svega	491.044	7.859	32.244	293.397	157.544	1,6	6,6	59,7	32,1
	Muško	92.694	2.707	5.434	40.402	44.151	0,6	1,1	8,2	9
	Žensko	398.350	5.152	26.810	252.995	113.393	1,0	5,5	51,5	23,1
1991.	Svega	367.733	5.722	12.538	196.135	153.338	1,6	3,4	53,3	41,7
	Muško	62.659	2.728	3.868	27.083	28.980	0,7	1,1	7,4	7,9
1991.	Žensko	305.074	2.994	8.670	169.052	124.358	0,9	2,3	45,9	33,8

Izvor: Popis stanovništva 1961., Pismenost, školska sprema i kvalifikacija, Rezultati za opštine, Knjiga VII., SZS, Beograd, 1968., Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gazdinstava 1991., Stanovništvo, Uporedni podaci 1971., 1981. i 1991., Statistički bilten, br. 265., FSZ, Sarajevo, 1998.

Tabela br. 4: Stanovništvo Bosne i Hercegovine staro 10. i više godina prema školskoj spremi i polu prema popisima iz 1961. i 1971. godine

Godina	1961.						1971.					
	Ukupno	(%)	Muško	(%)	Žensko	(%)	Ukupno	(%)	Muško	(%)	Žensko	(%)
BiH												
Ukupno stan. preko 10 g.	2.375.820	100	1.139.830	48	1.235.990	52	2.897.941	100	1.401.745	48,4	1.496.196	51,6
Bez školske spreme	1.220.520	51,4	399.828	16,8	820.692	34,5	1.049.515	36,2	323.171	11,1	726.344	25,1
4 razreda osnovne škole	887.569	37,4	553.784	23,3	333.785	14,0	1.172.819	40,5	636.052	21,9	536.767	18,6
Osnovna škola	96.440	4,1	56.317	2,4	40.123	1,7	303.581	10,5	177.661	6,1	125.920	4,4
Škola za KV i VK radnike	100.394	4,2	82.094	3,5	18.300	0,7	185.513	6,4	148.841	5,1	36.672	1,3
Gimnazija	14.194	0,6	8.651	0,4	5.543	0,2	36.932	1,3	20.390	0,7	16.524	0,4
Škole za srednji stručni kadar	34.756	1,5	22.153	0,9	12.603	0,6	90.681	3,1	53.079	1,8	37.602	1,3
Više škole	8.401	0,4	6.910	0,3	1.491	0,1	23.982	0,8	17.322	0,6	2.432	0,2
Fakulteti i visoke škole	11.969	0,5	9.189	0,4	2.780	0,1	27.898	1,0	21.550	0,7	6.348	0,3
Nepoznato	1.577	0,0	904	0,0	673	0,0	7.020	0,2	3.678	0,1	3.342	0,1

Izvor: Popis stanovništva 1961., Pismenost, školska sprema i kvalifikacija, Rezultati za općine, Knjiga VII., SZS, Beograd, 1968., Popis stanovništva i stanova 1971., Stanovništvo, Etnička, prosvjetna i ekonomska obilježja stanovništva i domaćinstava prema broju članova, Rezultati po općinama, Knjiga VI., SZS, Beograd, 1974., Popis stanovništva i stanova 1971., Stanovništvo, Pismenost i školovanost, Rezultati po republikama i pokrajinama, Knjiga II., SZS, Beograd, 1974.

Tabela br. 5: Stanovništvo Bosne i Hercegovine staro 15 i više godina prema polu i školskoj spremi prema popisima 1981. i 1991. godine

Godina	1981.						1991.					
	Ukupno	(%)	Muško	(%)	Žensko	(%)	Ukupno	(%)	Muško	(%)	Žensko	(%)
BiH												
Ukupno stan. preko 15 g.	2.990.135	100	1.470.822	49,1	1.519.313	50,9	3.349.642	100	1.657.340	49,5	1.692.302	50,5
Bez školske spreme	664.557	22,2	168.599	5,6	495.958	16,6	471.182	14,1	98.420	2,9	372.762	11,1
1-3 razreda osnovne škole	87.403	2,9	33.239	1,1	54.164	1,8	81.230	2,4	31.311	0,9	49.919	1,5
4-7 razreda osnovne škole	727.914	24,3	343.930	11,5	383.984	12,8	577.126	17,2	254.110	7,6	323.016	9,6
Osnovno obrazovanje	722.192	24,2	402.920	13,5	319.272	10,7	818.361	24,4	421.045	12,6	397.316	11,9
Srednje obrazovanje	649.410	21,7	432.882	14,5	216.528	7,2	1.092.372	32,6	671.058	20,0	421.314	12,6
Više obrazovanje	60.000	2,0	37.272	1,2	22.728	0,8	92.501	2,8	56.759	1,7	35.742	1,1
Visoko obrazovanje	67.159	2,2	46.136	1,5	21.023	0,7	122.967	3,7	77.240	2,3	45.727	1,4
Nepoznato	11.500	0,4	5.844	0,2	5.656	0,2	93.903	2,8	47.397	1,4	46.506	1,4

Izvor: Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gazdinstava 1991., Stanovništvo, Uporedni podaci 1971., 1981. i 1991., Statistički bilten, br. 265., FSZ, Sarajevo, 1998.

Izvori i literatura

A) Literatura

1. Breznik, Dušan: Demografija – analiza, metodi i modeli, Drugo izdanje, Naučna knjiga, Beograd, 1980.
2. Došić, D.: Obrazovne karakteristike stanovništva, Razvitak stanovništva Jugoslavije u posleratnom periodu, Centar za demografska istraživanja, Institut društvenih nauka, Beograd, 1974.
3. Višejezički demografski rečnik, Centar za demografska istraživanja, Institut društvenih nauka, Beograd, 1971.
4. Wertheimer-Baletić, Alica: Demografija – Stanovništvo i ekonomski razvitak, Zagreb, 1982.
4. Popis stanovništva i stanova 1971., Stanovništvo, Pismenost i školovanost, Rezultati po republikama i pokrajinama, Knjiga II., SZS, Beograd, 1974.
5. Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 1981., Rezultati za stanovništvo, domaćinstva i stanove po naseljima, RSZ, Sarajevo, 1982.
6. Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gazdinstava 1991., Stanovništvo, Uporedni podaci 1971., 1981. i 1991., Statistički bilten, br. 265., FSZ, Sarajevo, 1998.
7. Statistički godišnjak BiH, Godina IX., RSZ, Sarajevo, 1975.

B) Objavljeni izvori

1. Popis stanovništva 1961., Školska sprema i pismenost, Rezultati za naselja, Knjiga XIII., SZS, Beograd, 1965.
2. Popis stanovništva 1961., Pismenost, školska sprema i kvalifikacija, Rezultati za opštine, Knjiga VII, SZS, Beograd, 1968.
3. Popis stanovništva i stanova 1971., Stanovništvo, Etnička, prosvjetna i ekonomska obilježja stanovništva i domaćinstava prema broju članova, Rezultati po općinama, Knjiga VI., SZS, Beograd, 1974.

C) Neobjavljeni izvori

1. Jahić, Edin: Demogeografske promjene u općini Tuzla od 1879. do 2005. godine, Magistarski rad, Univerzitet u Tuzli, Prirodno-matematički fakultet, Odsjek za geografiju, Tuzla, 2006.

Summary

EDUCATIONAL STRUCTURE OF POPULATION OF
BOSNIA AND HERZEGOVINA

Edin Jahić

Through analysis of the statistic indicators on educational structure of the population of Bosnia and Herzegovina in the period from 1961 to 1991, some significant changes can be observed. The number of illiterate population has fallen from 23,6% in 1961 to 8,4% in 1991. The census from 1961 reveals that out of the complete number of the population older than 10: 51,4% were without school education, 37,4% were without completed primary school, 4,1% with completed primary school, only 0,4% with two-year post-secondary school and 0,5% university degree. According to the census from 1991, Bosnia and Herzegovina had 4.377.033 inhabitants out of which 3.349.642 were older than 15. Out of this, 471.182 or 14,1% were without education, 658.356 or 19,6% without completed primary school, 818.361 or 24,4% were with completed primary school, 1.092.372 or 32,6% were with completed secondary school, 92.501 or 2,8% were with completed two-year post-secondary school and 122.967 or 3,7% were with completed university degree. When examining the gender structure, we note that the female population was present in educational system in smaller numbers, in comparison to the male population, especially when we refer to secondary, post-secondary and university education. In addition, percentage of female population was greater in the category without any education – 11,1% women and 2,9% men.

When examining the entire period from 1961 to 1991 in general, the educational structure of population of Bosnia and Herzegovina has shown an improvement as a result of the social and economic development in that period.

موجز

البنية التعليمية لسكان البوسنة والهرسك

أدين يحييتش

بعد أن أجرينا تحليلاً للمؤشرات الإحصائية عن البنية التعليمية لسكان البوسنة والهرسك في الفترة من 1961 – 1991، لاحظنا تغيرات إيجابية كبيرة. فقد انخفض عدد السكان الأميين بنسبة ملحوظة من 23,6% سنة 1961 إلى 8,4% سنة 1991. أظهر الإحصاء السكاني لعام 1961 أن 51,4% من مجموع السكان الذين تزيد أعمارهم على 10 سنوات لا يحملون أي شهادة مدرسية، وأن 37,4% منهم لم يكمل تعليمه الابتدائي، وأن 4,1% فقط من سكان البوسنة والهرسك يحملون شهادة الدراسة الابتدائية، بينما بلغت نسبة حاملي دبلوم المعاهد 0,4% ونسبة حاملي الشهادات الجامعية 0,5%. وبحسب الإحصاء السكاني لعام 1991 فقد بلغ عدد سكان البوسنة 4377033 نسمة، وبلغ عدد الذين تزيد أعمارهم على 15 سنة 3349642 نسمة، منهم 471182 أو 14,1% بدون شهادة مدرسية، 658356 أو 19,6% لم يكملوا تعليمهم الابتدائي، 818361 أو 24,4% يحملون شهادة الدراسة الابتدائية، 1092372 أو 32,6% يحملون شهادة الدراسة الثانوية، 92501 أو 2,8% يحملون شهادة المعهد العالي، 122967 أو 3,07% يحملون شهادات جامعية. وإذا نظرنا إلى البنية الجنسية نرى أن نسبة التعليم بين الإناث كانت أقل من النسبة بين الذكور، وخاصة فيما يتعلق بالتعليم الثانوي والجامعي. وبلغت نسبة اللواتي لا يحملن أي شهادة مدرسية 11,1% وهذه النسبة تفوق بكثير النسبة عند الذكور التي بلغت 2,9% فقط.

ولكن وبشكل عام فإن البنية التعليمية لسكان البوسنة والهرسك شهدت في هذه الفترة تحسناً ملحوظاً، نجم عن التطور الاجتماعي والاقتصادي الشامل الذي حدث في تلك الفترة.